

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLAND, STEDEN- en PLATTELANDSBELEID, SAMENLEVEN,
INTEGRATIE EN INBURGERING, BESTUURSZAKEN, SOCIALE ECONOMIE EN ZEEVISSERIJ

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering over de inwerkingtreding
van het decreet van 22 december 2023 houdende de bevordering
van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit ontwerpbesluit voorziet in de inwerkingtreding van het decreet van 22 december 2023 houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (het 'DIOB-decreet').

De inwerkingtreding van het DIOB-decreet zorgt ervoor dat de openbare besturen (zoals gedefinieerd in artikel 2, 5° van het DIOB-decreet) nu reeds kunnen starten met het voeren van integriteitsonderzoeken zodat in geval van een verhoogd risico op crimineel misbruik vergunningen, concessies, subsidies en dergelijke geweigerd, geschorst, opgeheven of aan voorwaarden verbonden kunnen worden. In overeenstemming met het advies van de Raad van State van 20 juli 2023 (nr. 73.809/3) wordt het federale DIOB-Bureau in dit kader niet verplicht om een advies te geven of een integriteitsonderzoek te voeren of om een door een openbaar bestuur gevoerd integriteitsonderzoek in het centraal register op te nemen. Om zo'n verplichting op te leggen, dient nog een samenwerkingsakkoord met de federale overheid te worden afgesloten.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Dit ontwerpbesluit heeft betrekking op het beleidsveld Justitie en Handhaving.

Dit besluit geeft uitvoering aan het decreet van 22 december 2023 houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur en komt tegemoet aan de verzuchtingen van de openbare besturen die zich voornamelijk, maar niet uitsluitend op het lokale niveau bevinden om korter op de bal te kunnen spelen als er georganiseerde criminele activiteiten vermoed worden bij bv. de aanvraag van een vergunning, concessie, subsidie,...

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2024/217 van 31 mei 2024.

De Inspecteur van Financiën verstrekke een positief advies op 31 mei 2024.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Dit besluit regelt de inwerkingtreding van het decreet van 22 december 2023 houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (DIOB-decreet). Hiermee wordt mogelijk gemaakt dat openbare besturen nu reeds kunnen starten met het voeren van integriteitsonderzoeken zodat in geval van een verhoogd risico op crimineel misbruik vergunningen, concessies, subsidies en dergelijke kunnen worden geweigerd, geschorst, opgeheven of verbonden aan voorwaarden. Dergelijke mogelijkheid is er voor de openbare besturen vandaag onvoldoende omdat doorgaans de nodige rechtsgrond ontbreekt.

Tegelijkertijd wordt er met de federale overheid verder onderhandeld over het samenwerkingsakkoord waarvan sprake in het DIOB-decreet.

Dit is in overeenstemming met het advies dat de Raad van State gaf bij het DIOB-decreet (advies nr. 73.809/3 van 20 juli 2023), want daarin stelde de Raad: *“Ofwel slaagt de Vlaamse Regering er niet in om voor de totstandkoming van het aan te nemen decreet een dergelijk samenwerkingsakkoord te sluiten. In dat geval moeten alle verwijzingen naar de DIOB en het centraal register in het voorontwerp worden weggelaten, tenzij indien in een regeling wordt voorzien die op een louter facultatieve wijze zou worden opgevat wat inhoudt dat de DIOB op geen enkele wijze verplicht zou zijn om een advies te geven of een integriteitsonderzoek te voeren of om een door een openbaar bestuur met toepassing van de ontworpen regeling gevoerd integriteitsonderzoek in het centraal register op te nemen.”* Op grond van dit advies bepaalt artikel 7 van het DIOB-decreet dat openbare besturen zelf kunnen beslissen om over te gaan tot integriteitsonderzoeken, een advies en onderzoek van het DIOB-bureau is niet nodig. Er kan facultatief wel een advies gevraagd worden aan het DIOB-bureau, maar het DIOB-bureau is niet verplicht om op deze vraag te antwoorden.

Voorlopig treedt artikel 15 van het DIOB-decreet nog niet werking, en wordt er gewacht op het samenwerkingsakkoord waarin verder vorm gegeven zal worden aan het centrale register. Met het oog op de evaluatie van het decreet, zullen de openbare besturen bevraagd worden op grond van de lijst die bijgehouden moet worden op grond van artikel 16 van het decreet.

In eerste instantie zullen de openbare besturen de integriteitsonderzoeken voornamelijk voeren op basis van de informatie die ter beschikking is bij de gemeenten, de OCMW's, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de provincies en de Vlaamse overheid. De informatiestroom uit het Vlaams Handhavingsplatform en het crimiplatform kunnen dit eveneens faciliteren. Eens het samenwerkingsakkoord is afgesloten en van kracht is kan er nog bijkomende informatie worden bevraagd en onderzocht. Het samenwerkingsakkoord regelt de Vlaamse deelname aan/samenwerking met het federale DIOB-bureau en de informatie-uitwisseling met bepaalde diensten van de federale overheid.

Zoals reeds verduidelijkt belet het gebrek aan een samenwerkingsakkoord de inwerkingtreding van het DIOB-decreet niet. De aanpak van ondermijnende criminaliteit is zéér belangrijk, dus openbare besturen moeten de mogelijkheid hebben om nu al op basis van informatie die wel reeds beschikbaar en toegankelijk is voor hun een onderzoek te doen in geval van een verhoogd risico op crimineel

misbruik vergunningen, concessies, subsidies en dergelijke te weigeren, schorsen, op te heffen of te verbinden aan voorwaarden. .

Het toegang krijgen tot bepaalde informatie (bv. van de nutsbedrijven) is ook nog afhankelijk van het afsluiten van de nodige protocollen.

We laten de beslissing bij het openbaar bestuur zelf om te bepalen of een negatieve integriteitsbeoordeling op basis van de beschikbare informatie voldoende omvattend is om een recht waarvan sprake in artikel 3 van het decreet al dan niet toe te kennen.

B. VERDERE STAPPEN NAAR SAMENWERKINGSAKKOORD

Zoals hierboven gesteld, kan het DIOB decreet in werking treden zonder een samenwerkingsakkoord. In afwezigheid van een samenwerkingsakkoord, moeten openbare besturen zelf de integriteitsbeoordeling opstellen zonder dat er een adviesvraag kan gesteld worden aan de federale Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen. Zoals het decreet bepaalt (Art. 8,\$1), kunnen de openbare besturen gegevens opvragen bij de diensten van de Vlaamse overheid. Ook kan er gebruik gemaakt worden van bepaalde gegevens uit het Vlaams Handhavingsplatform, het crimiplatform en van publiek toegankelijke informatiebronnen.

De informatiedeling met de federale overheid maakt het voorwerp uit van het samenwerkingsakkoord. Zo dient onder meer de toegang tot federale gegevensbronnen zoals de geïntegreerde politie en het centraal strafregister in het samenwerkingsakkoord te worden geregeld. De Vlaamse Regering blijft daarom streven naar een samenwerkingsakkoord op de kortst mogelijke termijn. Zoals in de memorie van toelichting bij het Decreet houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (DIOB) gesteld werd: *“De noodzaak van het opmaken van een samenwerkingsakkoord is duidelijk; zonder zo’n samenwerkingsakkoord kan bijvoorbeeld een adviesverlening door de DIOB niet verplicht worden. Om die reden wordt dit expliciet vermeld in het ontwerp van decreet.”*

De Vlaamse minister bevoegd voor Justitie werkt daarom aan een samenwerkingsakkoord om uitwisseling van informatie zo spoedig mogelijk te bestendigen. Bijkomend worden er enkele aandachtspunten meegenomen in de uitwerking van het samenwerkingsakkoord.

C. ARIEC’S

De Vlaamse ministers bevoegd voor Binnenland en de Vlaamse minister bevoegd voor Justitie stimuleren in afwachting van het samenwerkingsakkoord, de samenwerking tussen openbare besturen en de Arrondissementale Informatie- en Expertisecentra (ARIEC’s).

Sinds oktober 2024 heeft ieder gerechtelijk arrondissement in België een ARIEC. Artikel 34 van de wet bestuurlijke handhaving bepaalt over de opdrachten en werking van de ARIEC’s. De opdracht van ARIEC’s is om gemeenten en hun burgemeesters te ondersteunen bij de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit op hun grondgebied. Dit gebeurt in eerste instantie door te sensibiliseren omtrent de aanwezigheid van specifieke criminele fenomenen, door te wijzen op de indicatoren die deze criminaliteit zichtbaar maken en door het instrumentarium aan te reiken dat lokale overheden ter beschikking staat om deze fenomenen aan te pakken. De ARIEC’s kunnen overleg plegen met het parket over het delen van informatie over lopende onderzoeken. Dit wordt desgevallend in een bestuurlijk verslag aan de burgemeester bezorgd. Deze opdracht kadert in de wet bestuurlijke handhaving.

In samenspraak met de federale minister van Binnenlandse Zaken wordt er onderzocht hoe de ARIEC's in afwachting van een samenwerkingsakkoord ondersteuning kunnen bieden aan openbare besturen bij het opmaken van hun integriteitsbeoordelingen.

D. ONDERSTEUNING

Om de openbare besturen wegwijs te maken in de DIOB-regelgeving en hen te ondersteunen bij de mogelijkheden die deze regelgeving hen biedt, zal het Agentschap Justitie en Handhaving voor de nodige informatie en opleiding zorgen. In de opleiding zal er onder meer aandacht zijn voor de procedurele waarborgen die in toepassing van het DIOB-decreet moeten worden gerespecteerd.

Daarnaast is een up-to-date website voorzien met de nodige toelichting over het DIOB-decreet. Deze website zal verder worden uitgebreid met *best practices* en zaken waarbij rekening moet worden gehouden bij het voeren van een integriteitsonderzoek. Ook zal er nog een opleidingsaanbod worden voorzien.

E. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Artikel 1 laat, met uitzondering van artikel 15, het decreet van 22 december 2023 houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur in werking treden op 1 januari 2026.

Artikel 2

Dit artikel behoeft geen toelichting.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Dit ontwerpbesluit heeft geen bijkomende financiële weerslag op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse overheid.

De kosten voor de deelname aan de (interfederale)DIOB worden berekend bij de opmaak van het samenwerkingsakkoord.

B. ESR-TOETS

Dit ontwerpbesluit is ESR-neutraal.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er is momenteel geen impact op het personeel.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Dit ontwerpbesluit laat toe dat lokale besturen zelf een integriteitsonderzoek kunnen voeren en op basis van de beschikbare informatie kunnen beslissen een recht dat op basis van Vlaamse regelgeving via een administratieve rechtshandeling wordt verleend, al dan niet toe te kennen.

4 VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring van dit besluit zal het ter advies worden voorgelegd aan de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw en vervolgens aan de Raad van State.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de inwerkingtreding van het decreet van 22 december 2023 houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur.
2. de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering om het advies in te winnen van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), met het verzoek advies uit te brengen binnen een termijn van dertig dagen.
3. de Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij en de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te machtigen te beoordelen of het voornoemd advies aanleiding kan geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.
4. de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij en de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk oordelen dat voornoemd advies geen aanleiding geeft tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.
5. de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten samen met de federale overheid te werken aan een samenwerkingsakkoord voor enerzijds de uitwisseling van gegevens die als basis dienen voor de eigen integriteitsbeoordeling en anderzijds de mogelijkheid tot het stellen van een adviesvraag aan de Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen (DIOB) om een omvattend integriteitsonderzoek uit te voeren.

6. de Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij en de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten, in afwachting van het samenwerkingsakkoord en in overleg met de bevoegde federale minister van Binnenlandse Zaken, de samenwerking tussen openbare besturen en Arrondissementale Informatie- en Expertisecentra (ARIEC's) te stimuleren.

De Vlaamse minister van Binnenland, Steden-en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR